

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 50/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för ar- betslösa och av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 oktober 2009 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa lagar som har samband med den (RP 179/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- lagmotion med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 86/2007 rd — Merja Kyllönen /vänst m.fl.), som remitterades till utskottet den 16 oktober 2007,
- lagmotion med förslag till lag om ändring av 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 36/2008 rd — Jukka Gustafsson /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 28 maj 2008,
- lagmotion med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 83/2008 rd — Merja Kyllönen /vänst m.fl.) som remitterades till utskottet den 30 september 2008,
- lagmotion med förslag till lag om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 89/2008 rd — Erkki Virtanen /vänst m.fl.), som remitterades till utskottet den 13 november 2008,

- lagmotion med förslag till lag om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 119/2008 rd — Tarja Filatov /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 19 november 2008 och
- lagmotion med förslag till lag om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 103/2009 rd — Tarja Filatov /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 11 november 2009.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtande i saken (AjUU 22/2009 rd). Utlåtandet anges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Timo Meling och överinspektör Tiina Korhonen, arbets- och näringsministeriet
- förmånschef Suvi Onninen, Folkpensionsanstalten
- ansvarsområdeschef Kirsi Vainikainen, Norra Savolax arbets- och näringscentral
- arbetskraftsserviceexpert Ritva Kaijo, Satakunda arbets- och näringscentral

- utvecklingschef Jorma Palola, Finlands Kommunförbund
- arbetskraftspolitisk ombudsman Heikki Taulu, Akava r.f.
- expert, JK Mikko Räsänen och expert Johan Åström, Finlands Näringsliv EK rf
- ekonomisk expert Joonas Rahkola, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- arbetsmarknadschef Outi Tähtinen, Företagarna i Finland rf
- jurist Heli Puura och finanspolitisk expert Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen rf
- ordförande Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
- vice ordförande Markku Virtanen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner, lagen om arbetslöshetskassor och lagen om alterneringsledighet ska ändras. De föreslagna ändringarna är ett led i förslagen om de centrala linjerna för reformen av den sociala tryggheten från kommittén för reformen av den sociala tryggheten.

I propositionen föreslår regeringen att det införs ett arbetsvillkor för arbetslöshetsdagpenning. Arbetsvillkoret för den som första gången får arbetslöshetsdagpenning förkortas från 43 till 34 veckor. Vidare förkortas arbetsvillkoret för företagare från 24 till 18 månader. Samtidigt förtydligas de bestämmelser om arbetsvillkoret som reglerar övergången mellan lönearbete och företagande.

Nivån på arbetslöshetsdagpenningen höjs genom att formeln för beräkning av den inkomstrelaterade dagpenningen och den förhöjda förtjänstdelen ändras och genom att det för de 20 första arbetslöshetsdagarna betalas förhöjningsdel på grunddagpenningen och förhöjd förtjänstdel på den inkomstrelaterade dagpenningen. På grund av höjningen av den inkomstrelaterade dagpenningen slopas den förhöjda förtjänstdel som betalas för tilläggsdagar. Samtidigt föreslås också att den nuvarande maximala betalningstiden för förhöjningsdelen och den förhöjda förtjänstdelen förkortas från 150 till 100 dagar.

För att uppmuntra deltagande i aktiva åtgärder föreslås det att det under tiden för sysselsättningsfrämjade service ska betalas förhöj-

ningsdel eller förhöjd förtjänstdel för högst 200 dagar. Betalning av förhöjningsdelen gäller också mottagare av arbetsmarknadsstöd. Också den maximala betalningstiden för omställningskydd förlängs från 185 till 200 dagar. Definitionen på sysselsättningsfrämjande service som berättigar till förhöjda förmåner ska breddas och börja omfatta bl.a. frivillig utbildning.

Den 36 månader långa maximitiden för jämkad arbetslöshetsdagpenning föreslås bli slopad.

Utbildningsförmånerna under arbetslöshet, det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet och utbildningsdagpenningen ska slås samman till en förmån. Den arbetslösa får lika stor förmån oberoende av om han eller hon deltar i utbildning som arbets- och näringsbyrå skaffat eller i utbildning som han eller hon själv skaffat. Samtidigt slopas kravet på 10 års arbetshistoria som villkor för att delta i frivillig utbildning. Det stöd som betalas under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning räknas in i maximitiden 500 dagar för arbetslöshetsdagpenning.

För att förlänga arbetshistorien föreslås den ålder då man får rätt till tilläggsdagar bli höjd från 59 till 60 år. Ändringen gäller de arbetssökande som är födda 1955 eller senare. På grund av att åldersgränsen höjs utvidgas kommunernas skyldighet att sysselsätta äldre arbetstagare till att omfatta de arbetslösa som på grund av lagändringen inte längre har rätt till tilläggsdagar. Samtidigt föreslås att bestämmelserna om hur lönen bestäms ska ändras så att arbete som ordnats på grund av skyldigheten inte sänker den

arbetslöshetsdagpenning som ska betalas när arbetet upphört.

Arbetskraftsmyndighetens service som berättigar till arbetslöshetsförmåner som betalas på grund av sysselsättningsfrämjande service och villkoren för den ska definieras mer exakt än nu och sammanföras i ett kapitel. Samtidigt omgrupperas bestämmelserna om arbetsmarknadsstöd.

Bestämmelserna om finansiering av det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet föreslås bli upphävida i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner, eftersom det i den regeringsproposition som beretts vid arbets- och näringsministeriet föreslås att bestämmelserna om arbetskraftspolitiskt vuxenutbildningsstöd ska upphävas. Under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning betalas arbetslöshetsförmåner där arbetslöshetskassans andel är större än i det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet. I övrigt är de ändringar som föreslås i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om arbetslöshetskassor tekniska och beror på de föreslagna nya förmånerna.

Lagen om alterneringsledighet ska ändras så att alterneringsersättningens belopp beräknas utifrån arbetslöshetsdagpenningen där de förhöjningar som betalas på dagpenningen inte ingår.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2010.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 86/2007 rd och LM 83/2008 rd föreslås att behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet ska slopas.

I lagmotion LM 36/2008 rd föreslås att en arbetstagare vars arbetsgivare har fått den högsta höjda lönesubventionen (tidigare sammansatt stöd) ska tjäna in utkomstskydd för arbetslösa under hela sin tid i arbete.

I lagmotion LM 89/2008 rd föreslås att arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen vid utkomstskydd för arbetslösa höjs till 582,86 euro i månaden.

I lagmotion LM 119/2008 rd föreslås att arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen vid utkomstskydd för arbetslösa höjs till 26,01 euro per dag.

I lagmotion LM 103/2009 rd föreslås att arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen vid utkomstskydd för arbetslösa höjs till 27,63 euro per dag.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

De föreslagna ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa utgör en helhet där vissa delar klart förbättrar den nuvarande tryggheten medan andra betyder att utkomstskyddet delvis försämrats jämfört med vad det är i dag. Reformens grundprinciper bygger dels på ett förslag från kommittén för reformen av den sociala tryggheten (den s.k. Sata-kommittén) om de grundläggande strategierna i en totalreform, dels på ett förslag till Sata-kommittén från ledningsgruppen för AKKU, som arbetat med att skapa bättre reda i stödssystemen inom vuxenutbild-

ningen och med att se över de studiesociala förmånerna för vuxenstuderande. Arbetsmarknadens organisationer har kommit överens om sina förslag om pensionspolitiken och utkomsttryggheten för arbetslösa 2009—2014. Deras förslag ingår i Sata-kommitténs förslag.

Propositionen är ett led i ett större sammanhang för att göra jobbsökandet effektivare och den vägen förkorta arbetslöshetsperioderna. Sata-kommittén vill styra den sociala tryggheten in på nya vägar och ge aktiva insatser en mer framträdande roll vid sidan av och i stället för passiv utkomsttrygghet. I propositionen föreslås incitament för arbetssökande att söka sig till sysselsättningsfrämjande åtgärder som utbildning,

arbetsprövning, arbetslivsträning, arbetspraktik eller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Regeringen har lämnat en särskild proposition (RP 178/2009 rd) om jobbsökande och sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Utskottet anser att förslagen i de här två propositionerna borde ha lämnats till riksdagen som en enda proposition för att helheten ska vara lättare att gestalta. Nu utgör de ett invecklat paket som öppnar sig med mycket stort besvär också för dem som ska verkställa det. Grundlagsutskottet konstaterade helt nyligen i samband med proposition RP 222/2009 rd om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa att det i fortsättningen är lämpligare att samla flera sammanhängande ändringsförslag i en enda proposition (GrUU 28/2009 rd). Social- och hälsovårdskommittén omfattar grundlagsutskottets syn.

Förbättringar i utkomstskyddet för arbetslösa

De föreslagna ändringarna i arbetstagares och företagares arbetsvillkor är klara förbättringar i utkomstskyddet för arbetslösa och ytterst välkomna inte minst i det nuvarande konjunktur- och sysselsättningsläget. I och med att arbetsvillkoret för dem som första gången får arbetslöshetsdagpenning förkortas från 43 till 34 veckor, får framför allt unga som blir uppsagda och till exempel kvinnor som utnyttjat möjligheten till vårdledighet och som gjort en sen entré på arbetsmarknaden snabbare rätt till arbetslöshetsdagpenning i stället för behovsprövat arbetsmarknadsstöd. Kravet på att man ska ha varit försäkrad i en arbetslöshetskassa för att få inkomstrelaterad dagpenning ändras från 10 månader till 34 veckor. Också detta underlättar för unga och dem som annars först nyligen gjort sin entré på arbetsmarknaden när de blir arbetslösa.

Granskningsperioden för arbetsvillkoret för att åter få utkomstskydd för arbetslösa förlängs samtidigt och därmed blir det lättare för dem som har kortjobb att uppfylla villkoret på nytt. Tack vare att granskningsperioden förlängs kan också mycket kortvariga arbeten beaktas över en längre period och därmed kan man hålla sig kvar längre på utkomstskydd för arbetslösa i stället för att falla ner på arbetsmarknadsstöd. Det är

också bra att granskningsperioden för arbetsvillkoret förlänger tiden för att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder, oavsett åtgärd. Reformerna tillförsäkrar allt fler en bättre arbetslöshetsförmån och minskar samtidigt behovet av utkomststöd.

Ett annat förslag som förbättrar nivån på utkomstskyddet för arbetslösa är att den gräns för arbetsinkomsterna som arbetslöshetsdagpenningens förtjänstdel beräknas på höjs från 2 459 till 2 818 euro. Förtjänstdelen är mindre för inkomster som går över gränsen än inkomster som ligger under den. Förtjänstgränsen är inte bunden vid index och därmed har den sjunkit i reella termer. Den ändrade gränsen höjer också alterneringsersättningen. Utom att gränsen höjs höjs också procentsatsen för den höjda förtjänstdelen med 2,5 procentenheter. Det betyder att den förmån som betalas ut under tiden för sysselsättningsfrämjande service stiger. Ändringen är ägnad att uppmuntra arbetssökande till aktiva insatser.

En ny förmån är höjt utkomstskydd för arbetslösa för de första 20 arbetslöshetsdagarna. Den betalas till alla dem som får grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning, om de har haft anställning i sammanlagt tre år innan de blev arbetslösa. Den höjda förmånen i början av arbetslöshetsperioden ska uppmuntra till snabbare sysselsättning, eftersom dagpenningen sjunker ju längre arbetslösheten varar.

Utskottet ser positivt på att den längsta perioden för jämkad arbetslöshetsdagpenning föreslås bli slopad. Maximitiden har aldrig tillämpats, eftersom bestämmelsens ikraftträdande hela tiden har skjutits fram. Utan ändring blir maximitiden tillämplig i början av 2010. Ändringen stöder deltidssysselsättning om heltidsarbete inte finns att tillgå.

Uppmuntran att delta i aktiva åtgärder

Utbildningsstödet och utbildningspenningen slopas helt. De förmåner som betalas ut under tiden för sysselsättningsfrämjande service samordnas genom att den arbetslöshetsförmån som en arbetslös arbetssökande har rätt till betalas för tiden för alla sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Oklarheten om förmånerna vid olika åtgärder ska minskas genom att den sysselsättningsfrämjande servicen läggs fast i lag. Utskottet anser att det är en bra reform och att den bidrar till tydligare lagstiftning. För en arbetslös arbetssökande är det ytterst positivt att stödets storlek inte är beroende av vad den aktiveringsåtgärd kallas som han eller hon deltar i. Det är inte ens alltid möjligt för arbetssökande att välja mellan olika tjänster, utan de måste delta i det som står till buds.

Arbetslösa uppmuntras att delta i sysselsättningsfrämjande service genom att de under denna tid får förhöjningsdel på arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen och höjd förtjänstdel på den inkomstrelaterade dagpenningen i längst 200 dagar. Om de arbetslösa har rätt till omställningsskydd, får de omställningsskyddstillägg till grunddagpenningen vid omställningsskydd och omställningsskyddets förtjänstdel vid inkomstrelaterad dagpenning. Den längsta tiden för omställningsskyddstillägg och omställningsskyddets förtjänstdel förlängs från 185 till 200 dagar. Höjd förtjänstdel betalas i fortsättningen inte bara för tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning utan också för tiden för frivillig utbildning, arbetsprövning, arbetspraktik och arbetslivsträning.

Att det blir en enda förmån innebär att förmånsdagarna vid arbetskraftspolitisk vuxenutbildning räknas in i maximitiden 500 dagar för arbetslöshetsdagpenning. I dagens läge kan man ha haft högst 565 dagar med utbildnings- och arbetslöshetsdagpenning. Tanken bakom ändringen är att man redan i början av arbetslösheten ska söka sig till utbildning och inte först när maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar löpa ut. Utskottet inskräper att tillgången på utbildningsplatser måste säkras för att arbetslösheten inte ska förlängas i onödan på grund av att utbildningen skjuts fram. Om möjligheten att gå på utbildning skjuts fram kan det hända att den höjda arbetslöshetsförmånen förvandlas till arbetsmarknadsstöd mitt under pågående utbildning och gör det svårt att delta i utbildningen.

Enligt övergångsbestämmelsen räknas utbildningsstödet för dem som går på utbildning när

lagen träder i kraft inte in i maximitiden 500 dagar. Men förbättringarna i sättet att beräkna förmånerna kommer att gälla också dem, precis som höjningarna för utbildningstiden och den höjda ersättningen för uppehälle.

Rätt till tilläggsdagar

Åldern för när rätten till tilläggsdagar inträder höjs från 59 till 60 år. Ändringen gäller arbetssökande som är födda 1955 eller senare. Syftet är att förlänga arbetskarriärerna. Men ändringen får fördröjd effekt, eftersom de som är födda 1955 uppnår den nuvarande åldern för rätt till tilläggsdagar 2014. En höjd åldergräns i det här konjunkturläget betyder närmast att det blir allt fler äldre arbetslösa arbetssökande som faller på arbetsmarknadsstöd.

I propositionen sägs att "på grund av att åldersgränsen höjs utvidgas kommunernas skyldighet att sysselsätta äldre arbetstagare till att gälla de arbetslösa som på grund av lagändringen inte längre skulle ha rätt till tilläggsdagar. Samtidigt föreslås att bestämmelserna om hur lönen bestäms ändras så att arbete som ordnats på grund av skyldigheten inte sänker den arbetslöshetsdagpenning som betalas efter det att arbetet har upphört". Utskottet konstaterar att det i propositionen finns en bestämmelse om arbetslöshetsdagpenning efter det att det arbete som kommunen har skyldighet att ordna har upphört. Däremot nämns där inte någon sysselsättningskyldighet. Den nämns inte heller i regeringens proposition RP 178/2009 rd, som lämnats samtidigt med den föreliggande propositionen, trots att det sägs så i avsnittet "Propositionens huvudsakliga innehåll". Därmed är beskrivningen av det huvudsakliga innehållet vilseledande. Utskottet har erfårit att bristen beror på att propositionerna i sista fasen delades upp i separata propositioner från social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet och att det senare ministeriet har delat upp sin bit i ytterligare två separata propositioner, av vilka den andra ännu inte har lämnats till riksdagen. Detta visar att utskottets anmärkning om att förslag om samma saker bör samlas i samma proposition är befogad.

Att åldern för rätt till tilläggsdagar höjs med ett år betyder att man kan komma ut i den s.k. pensionsslussen tidigast i en ålder av 58 år och en månad. De tidigare höjningarna av åldern för rätt till tilläggsdagar har i praktiken förbättrat sysselsättningen för äldre personer, eftersom uppsägningar oftare drabbar ålderskategorier som har rätt till tilläggsdagar i samband med utkomtskydd för arbetslösa. Det faktum kvarstår emellertid att personer över 50 år som blir arbetslösa fortfarande har mycket svaga chanser att få arbete. Därför bör kommunernas sysselsättningsskyldighet genomföras som lovat och adekvata anslag avsättas för sysselsättning. I annat fall ökar antalet äldre arbetslösa arbetssökande som går från arbetslöshetsdagpenning till arbetsmarknadsstöd och utkomtskydd för arbetslösa.

Utkomtskydd för arbetslösa företagare

Regeringen kommer med förslag som i betydande grad förbättrar utkomtskyddet för arbetslösa företagare. Arbetsvillkoret för företagare förkortas från 24 till 18 månader. Det betyder att företagare snabbare får rätt till inkomstrelaterad dagpenning. Vidare ingår där förslag som gör bestämmelserna om övergång från lönearbete till företagsamhet tydligare. Reformen garanterar ett oavbrutet utkomtskydd vid arbetslöshet i sådana situationer och bidrar till att sänka tröskeln för att bli företagare. Det är motiverat att förbättra företagarnas trygghet i det rådande konjunkturläget då företagare med förutsättningar för sund företagsverksamhet kan bli tvungna att lägga ner sina företag.

Också företagare börjar få höjd förtjänstdel för tiden för sysselsättningsfrämjande service. Tidigare har företagare ganska sällan deltagit i utbildning. Den höjda förtjänstdelen är avsedd som ett lockbete till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och frivillig utbildning.

Utskottet noterar att det brister i utkomtskyddet också för en arbetslös medlem av företagarens familj och att bristen behöver åtgärdas. Enligt utredning var det meningen att förslaget om bättre utkomtskydd för en familjemedlem som tidigare haft anställning i företaget skulle

ingå i det nu aktuella paketet. Det saknas i propositionerna för att man inte hade reserverat nödvändiga anslag för det.

Enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa har en företagares familjemedlem rätt till utkomtskydd för arbetslösa om arbetet har upphört på grund av omlagd produktionsinriktning eller av något annat skäl. Att företagets verksamhet eller möjlighet att sysselsätta försämrats står inte alltid i samband med att en viss produktion läggs ner eller med något liknande skäl. Företagets verksamhet kan upphöra till exempel för att kundkretsen eller efterfrågan på företagets tjänster minskar. I en sådan situation kan företaget kanske ge den ena företagarmaken arbete, men verksamheten räcker inte längre till för att försörja hela familjen. Kravet på att lägga ner en viss produktion betyder i praktiken att företagarfamiljen måste lägga ner hela verksamheten för att få utkomtskydd för arbetslösa.

Utskottet anser i likhet med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att en familjemedlem som anställts i företaget bör ha rätt till utkomtskydd för arbetslösa när arbetet har upphört till följd av en bestående försämring av villkoren för företagsamhet och inkomsten av företagsverksamheten blir lägre än minimiutkomsten. Social- och hälsovårdsutskottet föreslår därför en ändring i detta syfte i 2 kap. 5 § i lagen om utkomtskydd för arbetslösa. Förmånen kan komma att omfatta 200–300 personer per år. I budgeten avsätts 1 miljon euro för ändamålet.

Genomförandet

Reformen betyder åtminstone i början ökat arbete och ökade administrativa kostnader för dem som ska genomföra den, alltså arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten. Också efter de omläggningar av datasystemen som är nödvändiga i övergångsfasen beräknas reformen sysselsätta de verkställande parterna mer än i dag. Även om stöden under arbetslöshet och utbildning samordnas, ger utredningen av förutsättningarna för att få de nya höjda förmånerna upphov till extra arbete. Utskottet kräver att det skyndsamt skjuts till så mycket extra resurser som behövs för att genomföra reformen.

Den snabba ökningen i arbetslösheten och antalet permitteringar i år har grötat till många arbetslöshetskassor. Trots att kassorna har anställt fler personer och förbättrat sin verksamhet i den takt ansökningarna har ökat, fördröjs handläggningen av förmånsbeslut av att bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa över lag är så komplicerade. Handläggningen bromsas upp av frågor som hur semesterersättningar ska periodiseras, vilka olika karenstider som gäller för utkomstskydd för arbetslösa, de komplicerade formerna för att räkna ut försäkringslöner och den stora uppsjön förmåner. Även om utbildningsförmånerna nu införlivas med arbetslöshetsförmånerna betyder lagförslagen inga större förbättringar i det komplicerade sättet att beräkna förmånerna. Utskottet anser att bestämmelserna om utkomstskyddet för arbetslösa nödvändigt behöver förenklas ytterligare och procedurerna påskyndas med hjälp av elektroniska handlingar och e-tjänster.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

2 kap 5 §. Upphörande med och avbrott i företagsverksamhet. I paragrafen föreslås en sådan ändring att utkomstskydd för arbetslösa ska beviljas en företagares familjemedlem också på den grunden att familjemedlemmens arbete har upphört till följd av att förutsättningarna för företagsverksamhet har försämrats på ett bestående sätt och inkomsten av företagsverksamheten blir mindre än det som anses vara en minimiutkomst. Att företagets ekonomiska situation har försämrats ska konstateras utifrån handlingar som beskriver den ekonomiska situationen. Rätten till utkomstskydd för arbetslösa uppstår om det av handlingarna kan utläsas att arbetet i företaget har minskat till den grad att det inte längre finns tillräckligt med arbete för familjemedlemmen och inkomsten av företagsverksamheten inte ger den arbetsinkomst per familjemedlem som enligt 5 kap. 7 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är ett bevis på företagsverksamhet av väsentlig omfattning. I 8 § i statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om

utkomstskydd för arbetslösa (1330/2002) anges hur mycket inkomsten minst ska uppgå till. För dem som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare uppgår beloppet enligt nivån 2001 till 710 euro i månaden och för dem som är försäkrade enligt lagen om pension för lantbruksföretagare till 400 euro i månaden. Beloppet föreslås bli justerat årligen med lönekoeficienten i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Företagets ekonomiska situation bör granskas för minst de två föregående åren.

Utkomstskydd för arbetslösa beviljas emellertid på grund av att företagets ekonomiska situation försämrats bara om det inte längre finns andra anställda i företaget än familjemedlemmar. I praktiken avser det här i de flesta fall företagarmakar. Om inkomsten av företaget per familjemedlem kommer att ligga under nämnda nivå, får den familjemedlem som blivit utan arbete rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Avgränsningen minskar risken för missbruk.

För att få utkomstskydd för arbetslösa på denna grund får familjemedlemmen inte heller ha mer än 15 procent av aktiekapitalet eller av det röstetal som aktierna medför eller annars bestämmanderätt i företaget. Familjemedlemmen får inte ha haft bestämmanderätt i företaget under de två föregående åren. Innehavs- och bestämmanderättskriteriet ska för enhetlighetens skull också gälla rätten till utkomstskydd för arbetslösa vid en omläggning av produktionsinriktningen och sporadisk sysselsättning i företaget.

10 kap 1 §. Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service. I 2 mom. 2 punkten föreslås "frivillig utbildning" bli ändrat till "frivilliga studier", eftersom frivilliga studier är det uttryck som används i förslaget till lag om ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice (RP 178/2009 rd), som träder i kraft vid samma tid.

10 kap. 2 § Berättigade till arbetslöshetsförmåner. I den gällande lagen föreskrivs det att den som tagit emot heltidsarbete för högst två veckor inte har rätt till utbildningsdagpenning. För

att rätten inte ska uppfattas som tvetydig när utbildningsdagpenningen blir en arbetslöshetsförmån föreslås motsvarande bestämmelse i paragrafens 2 mom. Termen arbetsmarknadsstöd i paragrafens 4 mom. föreslås bli arbetslöshetsförmån, eftersom inte bara den som får arbetsmarknadsstöd utan också den som arbetslöshetsdagpenning kan delta i rehabiliterande arbetsverksamhet.

10 kap. 6 §. Ersättning för uppehälle. I 2 mom. finns en felskrivning i den finska versionen. Enligt motiven föreslås ersättningen för uppehälle för den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bli höjd med en euro, alltså till nio euro, inte tio. Eftersom både mottagare av arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning får delta i rehabiliterande arbetsverksamhet, föreslås begreppet arbetsmarknadsstöd bli utbytt mot arbetslöshetsförmån.

11 kap. 12 §. Återkrav av resebidrag. Till följd av de ändringar som föreslås i lagen förändras paragrafordningen. Därmed måste hänvisningsbestämmelsen i paragrafen ändras.

Ikraftträdandebestämmelsen. I 6 kap. 3 b § 1 mom. och 3 c § 1 mom. och i 7 kap. 5 § 2 mom. används begreppen sysselsättningsplan och plan som ersätter en sysselsättningsplan. Regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen där begreppen jobbsökarplan, sysselsättningsprogram, aktiveringsplan och integrationsplan föreslås bli ändrade till sysselsättningsplan och plan som ersätter en sysselsättningsplan. Lagförslagen i den propositionen avses träda i kraft först den 1 april 2010. Därför föreslår utskottet att det i ikraftträdandebestämmelsen ska föreskrivas om ett temporärt arrangemang för att tillämpa bestämmelserna på planer med olika benämningar.

Lagförslag 2 och 3

Ikraftträdandebestämmelse. I ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till lag om ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice (RP 178/2009 rd) föreslås att till dem som är i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning när lagen träder i kraft ska betalas utbildningsstöd tills studierna har slutförts, dvs. för tiden efter det att lagen trädde i kraft. På finansieringen av de här utbildningsstöden tillämpas de bestämmelser om finansiering som gällde vid ikraftträdandet. Utskottet föreslår precis som i fråga om ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 2 att de nya bestämmelserna om finansiering tillämpas på utbildningsstöd som betalas efter 2009 från och med lagens ikraftträdande och att 2 mom. i ikraftträdandebestämmelserna ändras.

Motionerna

Utskottet har godkänt regeringens förslag till bestämmelser om löntagares arbetsvillkor, arbetslöshetsdagpenningens belopp och behovsprövning av arbetsmarknadsstödet. Följaktligen måste lagmotionerna förkastas.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att lagförslag 4 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1 godkänns med ändringar,

att lagförslag 2 och 3 godkänns enligt propositionen utom ikraftträdandebestämmelserna som godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att lagmotionerna LM 86/2007 rd, LM 36/2008 rd, LM 83/2008 rd, LM 89/2008 rd, LM 119/2008 rd och LM 103/2009 rd förkastas.

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 2 § 3 mom., 4 kap. 6 §, 6 kap. 10 § och 9 kap., av dem 4 kap. 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 970/2003 och 9 kap. jämte ändringar,

ändras 2 kap. 5 § 3 och 4 mom., 3 kap. 1 §, 3 § 1 och 2 mom., 4 § 1 mom. och 5 § 2 punkten, 4 kap. 5 § 3 mom. och 7 § 1 mom., 5 kap. 2 och 3 §, 4 § 4 mom., 5 § 2 mom., 6, 7 och 10 § samt 13 § 1 och 2 mom., 6 kap. 1—3 §, 3 a och 3 b §, 5 § 1 och 2 mom. samt 7—9 §, 7 kap., IV avdelningen, 11 kap. 1 § 1 mom. och 12 § samt 14 kap. 2 § 1 mom., 2 a och 3 §, 3 a § 2 mom., 3 b § 1 mom. och 3 d § 1 mom.,

av dem 2 kap. 5 § 3 mom. och 14 kap. 2 a § sådana de lyder i lag 997/2008, 2 kap. 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag 14/2007, 3 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 344/2009, 3 § 1 mom. och 5 kap. 4 § 4 mom. sådana de lyder i lag 462/2006, 3 kap. 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1354/2007, 4 kap. 5 § 3 mom. och 6 kap. 2 § sådana de lyder i lag 459/2005, 5 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1047/2004 och nämnda lag 997/2008, 5 kap. 7 § sådan den lyder i nämnda lagar 1047/2004, 462/2006 och 997/2008, 5 kap. 10 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 5 kap. 13 § 1 mom. och 6 kap. 3 a och 3 b § sådana de lyder i lag 472/2009, 5 kap. 13 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1180/2005, 6 kap. 1 och 3 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 459/2005, 6 kap. 7 § sådan den lyder i lag 636/2004, 6 kap. 8 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1047/2004, 6 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1252/2006, 7 kap. och IV avdelningen jämte ändringar, 11 kap. 1 § 1 mom. samt 14 kap. 3 §, 3 a § 2 mom., 3 b § 1 mom. och 3 d § 1 mom. sådana de lyder i lag 1217/2005, 14 kap. 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 608/2004 och 14 kap. 2 a § sådan den lyder i nämnda lag 997/2008, samt

fogas till 5 kap. en ny 10 a § samt till 6 kap. nya 3 c—3 e § och en ny 5 a § som följer:

2 kap.

Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

5 § (Ny)

Upphörande med och avbrott i företagsverksamhet

Det förutsätts inte att företagsverksamheten upphör eller avbryts för fyra månader, om

1) personen i fråga sporadiskt har varit sysselsatt på heltid,

2) personens arbete har upphört på grund av att produktionsinriktningen lagts ner eller av någon motsvarande orsak,

3) personen i fråga ska betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare,

4) företagsverksamheten på grund av naturförhållandena ska anses vara säsongbetonad, eller

5) personens arbete har upphört på grund av att förutsättningarna för företagsverksamhet har försämrats på ett bestående sätt och inkomsten av företagsverksamheten per anställd i företaget är mindre än den inkomst enligt 5 kap. 7 § 1 mom. som visar att företagsverksamheten är av väsentlig omfattning.

Vad som föreskrivs ovan i 3 mom. 1, 2 och 5 punkten tillämpas på en i 1 kap. 6 § 4 mom. avsedd familjemedlem som själv inte har eller har haft minst 15 procent av aktiekapitalet eller av det röstetal som aktierna medför eller annars motsvarande bestämmanderätt i företaget. Det som föreskrivs i 3 mom. gäller en anställd familjemedlem i ett företag där det inte finns andra anställda än företagarens familjemedlemmar. Personen anses ha varit sporadiskt sysselsatt på heltid, om han eller hon har varit sysselsatt i företaget eller i eget arbete sammanlagt högst sex månader.

3—7 kap.
(Som i RP)

IV. DEL

Avdelningen sysselsättningsfrämjande service

10 kap.

Allmänna bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

1 §

Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service

(1 mom. som i RP)

Med sysselsättningsfrämjande service avses

(1 punkten som i RP)

2) *frivilliga studier* enligt 9 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice,

(3—6 punkten som i RP)

2 §

Berättigade till arbetslöshetsförmåner

(1 mom. som i RP)

Arbetslöshetsförmånen betalas endast för den tid då personen i fråga är i lagen om offentlig ar-

betskraftsservice avsedd arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. *Om personen är sysselsatt på heltid i över två veckor har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmån.*

(3 mom. som i RP)

Med avvikelse från 3 mom. betalas inte arbetslöshetsförmån under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om rätt till arbetslöshetsförmån inte föreligger av en orsak som nämns i 3 mom. 2, 4 eller 5 punkten.

(5 och 6 mom. som i RP)

3—5 §
(Som i RP)

6 §

Ersättning för uppehälle

(1 mom. som i RP)

Till en mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas i ersättning för uppehälle nio euro för varje dag som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt den aktiveringsplan som avses i 5 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

1 §
(Som i RP)

12 § (Ny)

Återkrav av resebidrag

Om en person säger upp sig från sitt arbete eller genom sitt eget förfarande orsakar att anställningsförhållandet avslutas inom sex månader efter det att det anställningsförhållande som inleddes på basis av vilket resebidrag enligt 7 kap. 3 § har betalats, återkrävs resebidraget, om återkrav inte är oskäligt. På återkrav tillämpas i övrigt vad som bestäms i 10 §.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

2—3 d §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(1—8 mom. som i RP)

Vad som föreskrivs i denna lag om en sysselsättningsplan är också tillämpligt på en jobbsökarplan och ett sysselsättningsprogram. Vad som föreskrivs om en plan som ersätter en sysselsättningsplan är också tillämpligt på en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och en integrationsplan enligt lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (Nytt).
(10 och 11 mom. som 9 och 10 mom. i RP)

2.

Ikraftträdandebestämmelsen
(1 mom. som i RP)

Bestämmelserna om finansiering av inkomstrelaterad dagpenning tillämpas på finansiering-

en av grundstöd och förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) som betalats efter att denna lag trädde i kraft.
(3 mom. som i RP)

3.

Ikraftträdandebestämmelsen
(1 mom. som i RP)

Bestämmelserna om finansiering av inkomstrelaterad dagpenning tillämpas på finansiering-

en av grundstöd och förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) som betalats efter att denna lag trädde i kraft.
(3 mom. som i RP)

Helsingfors den 27 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Håkan Nordman /sv
Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd (delvis)
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1

Motivering

I den här propositionen med förslag till ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns både klara förbättringar men dessvärre också betydligt större försämringar i de arbetslösas villkor.

Bland de positiva ändringarna kan nämnas det förkortade arbetsvillkoret för både löntagare och företagare. Den längsta tiden för jämkad arbetslöshetsdagpenning upphävs. Arbetstidsgränsen och ersättningsgränsen 90 % höjs däremot inte, trots att det skulle ha avväjrt de problem som proposition RP 222/2009 rd ger upphov till. Den längsta tiden för utbetalning av omställningsskydd ökar till 200 dagar och det är helt motiverat. För de som kommer att omfattas av rätten till tilläggsdagar inverkar arbete enligt skyldigheten att ordna arbete inte på arbetslöshetsdagpenningen, för lönen bestäms inte på nytt.

Propositionen förbigår klara missförhållanden i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och ändrar den i sämre riktning på många punkter.

Utbildningstiden räknas med i maximitiden 500 dagar för utkomstskydd för arbetslösa

Att utbildningstiden räknas med i maximitiden 500 dagar för utkomstskydd av arbetslösa höjer tröskeln för att delta i utbildning, trots att propositionen utgår från ett antagande om motsatsen. I mindre och mer perifera regionkommuner är utbildningsutbudet begränsat och den arbetslösa kan inte alltid erbjudas någon lämplig utbildningsplats. Ekonomin och familjen hindrar många arbetslösa från att söka sig till utbildning utanför hemkommunen.

Om grundtryggheten för dem som söker sig till utbildning hotar halveras mitt under pågående utbildning, låter många helt bli att söka sig till utbildning. Ju närmare gränsen 500 dagar är, desto högre blir tröskeln för att söka till utbildning. Det beror inte på bristande aktivitet utan på ekonomiskt tvång. Om pengarna inte räcker till för att leva så gör de inte det. Att ersättningen för uppehälle höjs med en eller ett par euro nästa år

är i det närmaste ett skämt, för de här förmånerna höjdes senast för många år sedan.

På större orter söker så många arbetslösa till utbildning att det kan vara proportionellt svårare att komma in till arbetskraftspolitisk utbildning än på universitetet. Den regionala snedvridningen i utbildningsmöjligheter och antal arbetslösa kommer att tillspetsas ännu mer inom en nära framtid. Arbets- och näringsministeriets nuvarande anslag räcker inte till för att tillgodose det växande utbildningsbehovet. För tillfället deltar färre arbetslösa än i fjol i aktiva åtgärder, trots att arbetslösheten och inte minst ungdomsarbetslösheten har ökat betydligt. Regeringen kommer inte med några hållbara argument för att räkna in utbildningstiden i den längsta arbetslöshetsstryggheten. Det handlar snarare om en sparlag som ska tvinga en stor skara arbetslösa på arbetsmarknadsstöd och därmed att ta emot vilket som helst arbete på vilka villkor som helst.

En nivåhöjning av utkomstskyddet för arbetslösa är ännu inte i sikte

Nivån på utkomstskyddet för arbetslösa höjs ännu inte, trots att arbetslöshet är det största enskilda skälet till fattigdom i Finland. Alla arbetslösa har ingalunda rätt till förhöjningsdelen under de 20 första dagarna av arbetslöshet och till exempel omställningsskyddet omfattar inte alla de som blir arbetslösa. Därmed ökar propositionen ytterligare ojämlikheten mellan olika grupper av arbetslösa och det finns verkligen inget arbetskraftspolitiskt motiv för en sådan segregering. Nu korrigerar man eftersläpningen i utkomstskyddet för arbetslösa till förmån för dem som har det relativt sett bättre ställt för att de får inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, men inte för dem som lever på grundskydd. Problemet skulle inte existera, om grunddagpenningen hade bundits vid inkomstutvecklingen, så som man ursprungligen gjorde i lagen om utkomstskydd för arbetslösa 1984.

De som lever på arbetsmarknadsstöd har det fortfarande allra sämst ställt. De positiva aspekterna med propositionen kommer de arbetslösa

till godo som har en skäligt lång arbetshistoria och som får inkomstrelaterade förmåner. Det nya sättet att beräkna den inkomstrelaterade tryggheten gynnar dem som blir arbetslösa från jobb med högre lön än i genomsnitt. Män gynnas mer än kvinnor, medan den förkortade höjningsdelen utifrån en lång arbetskarriär främst drabbar män.

Behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet hänger fortfarande med

Regeringen föreslår fortfarande inte att behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet ska slopas. Det är förödmjukande att en arbetslös som bor i samma hushåll som en förvärvsarbetande make inte får något som helst grundskydd för tiden som arbetslös. Ändå får en arbetslös under likadana omständigheter lika stor grunddagpenning utan behovsprövning.

Lagförslaget betyder inte mindre byråkrati

Lagförslaget minskar inte byråkratin. Med olika slag av olika stora förmåner som beror på hur länge arbetslösheten varat och när den börjat och på arbetshistorien skapas en sådan byråkratisk djungel att gemene medborgare eller ens myndigheterna inte alla gånger hittar ut ur den. Propositionen gör varken utkomstskyddet för arbetslösa eller förmånspraxis ett dugg klarare utan rör snarare ihop dem ännu mer. Stressen för de som ska betala ut utkomstskyddet kommer

sannolikt att öka. Så konstaterar till exempel en sakkunnig från Folkpensionsanstalten att lagen är besvärlig att verkställa och att den är så ogenomtränglig för medborgarna att de har svårt att veta vilka förmåner de har rätt till.

Åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar höjs

Det inverkar knappast på pensionsåldern eller förlängningen av arbetskarriärerna att åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar höjs. Det är helt andra saker som avgör om man ska fortsätta jobba och orka i jobbet. Åldersrasismen på arbetsmarknaden beror inte i första hand på åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar. I vissa situationer har arbetsgivarna valt att säga upp äldre anställda, men det har ofta skett i samförstånd med dem. Den underkur som ska förlänga arbetskarriärerna har ingenting med de schematiska åldersgränser som finns inpräntade i lagen att göra.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslag 2—4 godkänns enligt betänkandet och

*att lagförslag 1 godkänns med följande ändringar (**Reservationens ändringsförslag**)*

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 2 § 3 mom., 4 kap. 6 §, 6 kap. 10 § och 9 kap., av dem 4 kap. 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 970/2003 och 9 kap. jämte ändringar,

ändras 3 kap. 1 §, 3 § 1 och 2 mom., 4 § 1 mom. och 5 § 2 punkten, 4 kap. 5 § 3 mom. och 7 § 1 mom., 5 kap. 2 och 3 §, 4 § 4 mom., 5 § 2 mom., 6, 7 och 10 § samt 13 § 1 och 2 mom., 6 kap. 1—3 §, 3 a och 3 b §, 5 § 1 och 2 mom. samt 7—9 §, 7 kap., IV avdelningen, 11 kap. 1 § 1 mom. samt 14 kap. 2 § 1 mom., 2 a och 3 §, 3 a § 2 mom., 3 b § 1 mom. och 3 d § 1 mom.,

av dem 3 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 344/2009, 3 § 1 mom. och 5 kap. 4 § 4 mom. sådana de lyder i lag 462/2006, 3 kap. 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1354/2007, 4 kap. 5 § 3 mom. och 6 kap. 2 § sådana de lyder i lag 459/2005, 5 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1047/2004 och 997/2008, 5 kap. 7 § sådan den lyder i nämnda lagar 1047/2004, 462/2006 och 997/2008, 5 kap. 10 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 5 kap. 13 § 1 mom. och 6 kap. 3 a och 3 b § sådana de lyder i lag 472/2009, 5 kap. 13 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1180/2005, 6 kap. 1 och 3 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 459/2005, 6 kap. 7 § sådan den lyder i lag 636/2004, 6 kap. 8 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1047/2004, 6 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1252/2006, 7 kap. och IV avdelningen jämte ändringar, 11 kap. 1 § 1 mom. samt 14 kap. 3 §, 3 a § 2 mom., 3 b § 1 mom. och 3 d § 1 mom. sådana de lyder i lag 1217/2005, 14 kap. 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 608/2004 och 14 kap. 2 a § sådan den lyder i nämnda lag 997/2008, samt

fogas till 5 kap. en ny 10 a § samt till 6 kap. nya 3 c—3 e § och en ny 5 a § som följer:

2 kap.	5 kap.
Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner	Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning
5 § (Som i ShUB)	2—7, 10 och 10 a § (Som i ShUB)
3 kap.	13 §
Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner	<i>Självrisktid</i>
1 och 3—5 § (Som i ShUB)	Arbetslöshetsdagpenning betalas efter det att en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt <i>fem</i> fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden åläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 §. (2 mom. som i ShUB)
4 kap.	— — — — —
Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner	
5 och 7 § (Som i ShUB)	
6 kap.	1 §
Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet	<i>Arbetslöshetsdagpenningens belopp</i>
	Grunddagpenningen är 32,56 euro per dag.

(2—4 mom. som i ShUB)

2 §
(Som i ShUB)

3 §

Betalning av förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel då arbetslösheten börjar

(1 mom. som i ShUB)
(2 mom. *utesl.*)
(2 mom. som 3 mom. i ShUB)

3 a §

Betalning av förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel sedan en lång arbetshistoria avslutats

(1—3 mom. som i ShUB)
Förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel betalas för sammanlagt högst 100 dagar. (*Utesl.*)

3 b—3 e, 5 och 5 a §
(Som i ShUB)

7 §

Dagpenningens periodens maximitid

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas inte utbildningsdagpenning enligt 10 kap. 1 § 1 och 2 punkten. I maximitiden inräknas (*utesl.*) sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar förordningen om social trygghet eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

(2 mom. som i ShUB)

8 §
(Som i ShUB)

9 §

Rätt till tilläggsdagar

(1 och 2 mom. som i ShUB)
(3 mom. *utesl.*)

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

1 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd

Rätt till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag har en arbetslös

- 1) som inte uppfyller arbetsvillkoret, eller
 - 2) vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av att maximitiden enligt 6 kap. 7 eller 9 § har gått ut, och
- (3 punkten *utesl.*)
(2 mom. som i ShUB)

2—5 §
(Som i ShUB)

6—9 §
(*Utesl.*)

10 och 11 §
(Som i ShUB)

IV. DEL

Avdelningen sysselsättningsfrämjande service

10 kap.

Allmänna bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

1—6 §
(Som i ShUB)

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

1 och 12 §
(Som i ShUB)

14 kap.

Särskilda bestämmelser

2, 2 a—3 b, 3 d §
(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(1—4 mom. som i RP)
(5 mom. *utesl.*)
(5—9 mom. som 6—10 mom. i RP)

Helsingfors den 27 november 2009

Erkki Virtanen /vänst

RESERVATION 2

Vi omfattar reservation 1 i övriga delar men föreslår att 6 kap. 1 § lagförslag 1 ges den lydelse den har i lagmotion LM 103/2009 rd.

Förslag

Vi föreslår följaktligen

att lagförslag 1 godkänns enligt reservation 1 utom 6 kap. 1 § i lagförslag 1, som godkänns med följande ändring:

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

1 §

Arbetslöshetsdagpenningens belopp

Grunddagpenningen är 27,63 euro per dag.
(2—4 mom. som i ShUB)

Helsingfors den 27 november 2009

Marjaana Koskinen /sd

Anneli Kiljunen /sd

Maria Guzenina-Richardson /sd

RESERVATION 3

Motivering

Tanken bakom de föreslagna ändringarna är att uppmuntra arbetslösa att gå på utbildning och förbättra tillgången på kompetent arbetskraft. Det är viktiga syften, men som metod att höja de arbetslösas utbildningsnivå kan nog framför allt förslaget att utbildningsdagarna i sin helhet ska räknas in i maximitiden 500 dagar ifrågasättas. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet befarar i sitt utlåtande (AjUU 22/2009 rd) att allt fler arbetslösa på grund av det nya räknasettet hamnar från inkomstrelaterad trygghet på arbetsmarknadsstöd. Incitamentets effektivitet är osäker också därför att det på många håll är svårt att komma in på arbetskraftspolitisk utbildning. Ändringen antas rentav minska de arbetslösas intresse för utbildning om en del av utbildningstiden faller utanför maximitiden 500 dagar. De här osäkerhetsfaktorerna gör att incitamentets effektivitet måste bedömas mycket noga. Regeringen måste komma med en utredning till riksdagen om hur lagändringen fungerar och om vilka ändringar som eventuellt behövs. Arbetslöshet är den enda livssituation där den orsaksbaserade tryggheten kan upphöra helt på grund

av makens inkomster. Det finns inga social- eller arbetskraftspolitiska skäl att beakta makens inkomster i beräkningen av arbetsmarknadsstödet. Det har visat sig att behovsprövningen drabbar de familjer och par som har mindre inkomster än genomsnittet och barnfamiljer särskilt kraftfullt. Om behovsprövningen avskaffas underlättar det för de barnfamiljer där bara den ena föräldern har arbete. Det skulle skapa större konsekvens i den sociala tryggheten för att varje arbetslös skulle få individuell rätt till utkomsttrygghet under arbetslöshet.

Förslag

Jag föreslår alltså

att lagförslag 2—4 godkänns enligt betänkandet,

att lagförslag 1 godkänns enligt utskottets betänkande utom kap. 7 som godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Reservationens förslag till uttalande).

Reservationens ändringsförslag**1.**

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

1 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd

Rätt till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag har en arbetslös

1) som inte uppfyller arbetsvillkoret, eller

2) vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av att maximitiden enligt 6 kap. 7 eller 9 § har gått ut.

(3 punkten utesl.)

(2 mom. som i ShUB)

2—5 §

(Som i ShUB)

6—9 §
(Utesl.)

10 och 11 §
(Som i ShUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen ger akt på vilka konsekvenser reformen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa får för de arbetslösas intresse att söka sig till utbildning och kommer med en rapport i saken till social- och hälsovårdsministeriet 2011.

Helsingfors den 27 november 2009

Päivi Räsänen /kd